

**BISERICA SFINȚII ARHANGHELI
MIHAIL ȘI GAVRIL
ARAD - MICALACA NOUĂ**

**BISERICA SFINȚII ARHANGHELI
MIHAIL ȘI GAVRIL
ARAD - MICĂLACA NOUĂ**

ARAD 2004

Autor: Horia Medeleanu

**Sub oblăduirea pr. ic. stavr. Nicolae Marcu, paroh
și a Consiliului Parohial Arad - Micalaca Nouă**

tel 0257-262571

**© Parohia Ortodoxă Română, Arad - Micalaca Nouă
Calea Iuliu Maniu, nr. 124**

Editura *MIRADOR*

Foto: Iudith și Gavril Bodo

Editor: Ioan Matiuț

Design&Layout: Călin Păscuțiu

Tipar: BRUMAR

ISBN: 973-8484-48-0

Micalaca Nouă a apărut și s-a dezvoltat în perioada interbelică, fiind o prelungire spre vest a cartierului de azi Micălaca (denumită acum "veche"), fostul sat Ytelaka, menționat documentar în anul 1177, ca o donație a regelui Béla III către capitulul din Orod (comuna Vladimirescu, fosta Glogovăț). Încă de la început, locuitorii acestei noi așezări, în mare parte români, s-au dovedit buni creștini, dornici să-și ducă viața sub oblăduirea bisericii. În acest scop, pe data de 10 mai 1925, intervin la forurile superioare bisericești pentru înființarea unei parohii ortodoxe. Ministerul Cultelor și Artelor, cu o adresă din 18 septembrie 1925, acceptă înființarea parohiei care număra atunci 408 credincioși. Primele slujbe religioase au fost oficiate într-o sală de curs a școlii primare de pe strada Fabius. Primul preot slujitor a fost părintele consilier Caius Turicu (1925-1927). De atunci și până în prezent, un șir de preoți vrednici a păstorit în această parohie: Cornel Mureșan (1927-1928), Romulus Furdui (1928-1939), Ioan Buțiu (1939-1956), Dumitru Gornic (1956-1959), Aurel Jiva (1959-1973), Victor Biliboacă (suplinitor) și Terentie Mihiț (1973), Nicolae Marcu (de la 1 ianuarie 1974 și până în prezent), Miron Iercan (1979-2003), Gheorghe Oprea (1997-2003). Din 2004, slujește și Adrian Bara, parohul Parohiei Arad-Pasaș-Polivalentă-Podgoria, precum și diaconul Marcel Marcu, profesor de religie la Liceul Forestier.

Parohia Arad- Micalaca Nouă cuprinde credincioși de pe străzile Bârzava, Calea Radnei, Dosoftei, Lermontov, Liliacului, Viorelelor, Maximilian, Fabius, Crinului, Lalelelor, Luncii, Cerbului, Poenei, Mioriței, Prieteniei, Imașului și blocurile 102, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 160, 161, 162, 163, 164, 230, 247, 248, 249, 250, 255.

Biserica

Prin strădanii credincioșilor și sub păstoria preotului paroh Romulus Furdui, la 8 septembrie 1930 s-a pus și s-a sfințit piatra fundamentală a actualei biserici cu hramul "Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril". Construirea bisericii a durat patru ani (1930-1934) și a fost efectuată conform proiectului arhitectului Silvestru Rafiroiu, cel care a conceput și "Crucea Martirilor" ("Troița") din parcul Eminescu, precum și alte edificii din Arad.

Biserica este așezată pe un soclu înalt de piatră cioplită, zidurile sunt de cărămidă, iar acoperișul este învelit cu tablă. Lungimea sa este de 17,50 m, iar lățimea de 8 m. Interiorul bisericii are o capacitate de 350 de credincioși.

Situată lângă șoseaua Arad-Deva (Calea Radnei, azi strada Iuliu Maniu), ea se află sub nivelul acesteia, datorită construirii viaductului de deasupra căii ferate Arad-Timișoara, în anii '77-'78, fapt care a determinat o înălțare corespunzătoare a șoselei însăși.

Arhitectura

Biserica "Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril" este construită pe un plan triconc, cu două turle octogonale, una pe naos și cealaltă pe pronaos. Absida altarului și absidele laterale sunt ridicate pe cinci laturi ale unui poligon. În interior, absidele sunt semicirculare. Pronaosul este supralărgit (4x8 m). În dreptul lui, în exterior, a fost plasată o construcție specială care adăpostește scara de urcare în balcoanele pronaosului. La nivelul balcoanelor a fost construit un cafas amplu, sprijinit pe stâlpi puternici.

Plastica arhitectonică evocă pe cea de la biserica mănăstirii Dea-

Târnosită de episcopul Aradului, dr. Andrei Magieru

lu, ctitorită de Radu cel Mare, în anii 1499-1501, model preluat de principalele monumente de arhitectură religioasă din Țara Românească, în secolele al XVI-lea și al XVII-lea. Un brâu median, cu secțiune semicirculară, împarte fațadele în două registre. Registrul inferior este decorat cu panouri dreptunghiulare de tencuială, marcate de muluri cu profil semicircular. Registrul superior este prevăzut cu arcaturi oarbe, animate în interior cu cercuri realizate în mulură cu aceeași secțiune semicirculară.

Motivul arcaturii este reluat, la dimensiuni mai mici, la baza celor două turle. Tamburii turlelor au pe fiecare față câte o fereastră, marcată de un ancadrament cu profil în retragere, terminat cu un arc semicircular. Ferestrele sunt surmontate de o arcatură continuă, alcătuită din trei șiruri de denticuli. (Motivul denticulilor este repetat la baza acoperișului turlelor).

Această succesiune pe verticală a arcelor cu profil semicircular subliniază tendința de lansare a edificiului bisericii, a cărei siluetă, admirabil proporționată, zveltă, cu o ornamentație minimă, dar cu un efect estetic maxim, se impune ca o realizare remarcabilă a arhitecturii de tradiție bizantino-românească din județul nostru.

În final, menționăm un amănunt: pe fațada de Vest a bisericii, în cele două panouri laterale din registrul inferior, arhitectul Silvestru Rafiroiu a amplasat două nișe, în care, în anul 2004, pictorul arădean Corneliu Artimon a reprezentat portretele Arhanghelilor Mihail și Gavril.

Pictura murală

Pictura murală acoperă pereții, bolta și suprafața interioară a turlei de pe naos. Ea a fost executată în anii 1943-1944, de către pictorul Cornel Cenan din Cluj, un reprezentant de seamă al stilului neobizantin românesc din acea vreme. Luând în considerare dimensiunile bisericii și posibilitățile oferite de suprafețele ce urmau să fie pictate, având în vedere numărul restrâns al acestora, pictorul a adoptat un program iconografic redus la esențial. Posedând un deosebit simț al monumentalului, Cornel Cenan a preferat scenele ample, dar cu puține personaje, încât ele pot fi "citite" cu ușurință de cei care le privesc. Mesajul biblic și tâlcul scenelor pictate își găsesc calea directă spre mintea și inima credincioșilor. S-a născut astfel un ansamblu pictural aerisit, impunător, înnobilat de un colorit adecvat. Predomină un roșu prețios și un albastru calm care generează o atmosferă propice reculegerii.

În tratarea formelor, Cornel Cenan a recurs la o stilizare avântată, care îmbină verva cu tendința decorativă. Mai ales în redarea vestimentației personajelor sfinte, el a introdus o mișcare, uneori o involburare aproape "barocă", departe de hieratismul sever tradițional. Totodată, chipurile unor sfinți au dobândit un caracter mai pregnant uman. Unele reprezentări, cum ar fi cele ale prorocilor, au devenit veritabile portrete. Nimic nu împrețează

însă asupra trăsăturilor decorative ale ansamblului pictural. Tendința decorativă este susținută și de plasarea scenelor și a portretelor de sfinți în chenare decorative fastuoase, în care predomină vrejul și frunza de acant redată într-o stilizare sofisticată. Toate aceste elemente, enumerate mai sus, se armonizează într-o pictură, în același timp, clară și somptuoasă, monumentală și decorativă.

Programul iconografic

1. În altar

Aici, pictorul a reprezentat tema întrupării Mântuitorului Iisus Hristos și tema jertfei.

În conca: Maica Domnului cu Pruncul tronând între doi îngeri-diaconi.

În proscomidier: Iisus Hristos - Emanuel în potir

În hemiciclu: - Jertfa lui Avram

- Jertfa lui Cain și Abel

2. În naos:

Pe cupola turlei: Iisus Hristos Pantocrator.

Pe tambur: 16 îngeri

Pe baza turlei: Liturghia Îngerească

Pe pandativi: Cei patru evangheliști

3. În absidele laterale:

- Nașterea Domnului (conca absidei de Sud)

- Învierea (conca absidei de Nord)

- Prorocii Ilie și Daniil (absida de Nord)

- Prorocii Isaia și Ezechiil Daniel (absida de Sud)

Pe boltă:

- Schimbarea la față

- Înălțarea Domnului

Pe peretele de Sud: - Botezul Domnului

Pe peretele de Nord: - Iisus pe cruce, Maica Domnului și SF. Apostol Ioan

4. În pronaos:

Pe boltă:

- Pogorârea Duhului Sfânt

Teme din Vechiul Testament:

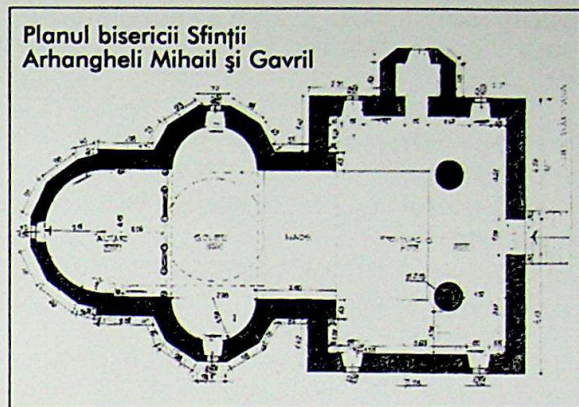
- Crearea Evei

- Ispitirea ~~lui~~ Evei (Căderea în păcat)

- Izgonirea din Rai
- Cain l-a ucis pe fratele său Abel
- Legământul lui Dumnezeu cu Noe
- Moise primind Tablele Legii
- Sodoma și Gomora
- Regele David
- Regele Solomon

5. În cafas: - Sfânta Ecaterina
- Sfânta Paraschiva
- Îngeri

6. În cafas, către naos:
- Năframa Veronicăi

* * *

După șase decenii, prin purtarea de grijă a părintelui paroh Nicolae Marcu și a Consiliului Parohial pictura murală a fost restaurată de pictorii Ana Marcu Istrătescu (Sfântul Altar), pictorii arădeni Corneliu Artimon și Ludovic Sosnac, finalizarea lucrărilor de restaurare a picturii din Altar, precum și restaurarea integrală a picturii din naos și pronaos. Totodată, a fost poleit iconostasul cu foite aurii de șlahmetal (lucrările s-au încheiat în anul 2004).

Iconostasul

În timpul păstoririi preotului Aurel Jiva (1969-1970), biserica "Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril" a fost împodobită cu un iconostas de lemn, sculptat de Filimon Morar din Sântandrei-Simeria, județul Hunedoara și pictat de Eremia Profeta din București. În alcătuirea programului iconografic, pictorul a ținut seama de canonul statornicit de tradiție.

În registrul I, de la stânga la dreapta, sunt următoarele icoane: Arhanghelul Mihail (pe ușa diaconească din Nord), Maica Domnului cu Pruncul, Bunavestire (pe ușile împărătești), Iisus Hristos-învățător și arhanghelul Gavril (pe ușa diaconească din Sud).

În registrul II: Nașterea Domnului, Botezul, Cina ce de Taină, Învierea și Înălțarea.

În registrul III: Sfânta Treime încadrată de cei 12 apostoli.

Deasupra iconostasului: Crucea Răstignirii, încadrată de Maica Domnului și apostolul Ioan (moleniile).

(Résumé)

L'église orthodoxe roumaine est située près de la route Arad-Deva. Elle a été construite dans les années 1930-1934, dans le traditionnel style byzantin, spécifique à l'architecture traditionnelle roumaine pour les siècles XVI et XVII, après les projets de l'architecte local Silvestru Rafiroiu. Sa silhouette, admirablement proportionnée, avec une ornementation minimale (des panneaux décoratifs et des arcs semi-circulaires), mais avec un subtil effet esthétique, constitue une remarquable réalisation de l'architecture religieuse dans notre ville.

À l'intérieur, l'église est ornée avec une peinture murale, exécutée par Cornel Cenan, dans les années 1943-1944, dans un style néobyzantin. Un ornement en plus est un iconostase somptueux, réalisé par Eremia Profeta, dans les années 1969-1970.

"Saint Archangels Mihail and Gavril" Church - from New Micalaca, Arad

(Summary)

The Romanian Orthodox Church from Micalaca Nouă, Arad, is located near the Arad-Deva highway. It has been built between 1930-1934, in the byzantine traditional style, which is typical to Romanian religious architecture between XVI and XVII century, based on the scheme of local architect Silvestru Rafiroiu. Its slender silhouette, splendid well-balanced, with a minimum ornaments (decoration panels, semicircular arcs), but with a sublime aesthetic effect, constitute a remarkable achievement, of religious architecture from our town.

Inside, the church is decorated with a wall painting, executed by Cornel Cenan, between 1943-1944, in a neo-byzantine style. A moreover jewel it is a sumptuous iconostasis, painted by Eremia Profeta, between 1969-1970.

1. Maica Domnului cu Pruncul tronând între doi îngeri - diaconi

2. Jertfa lui Avram

În altar, în hemiciclu

3. Jertfa lui Cain și Abel

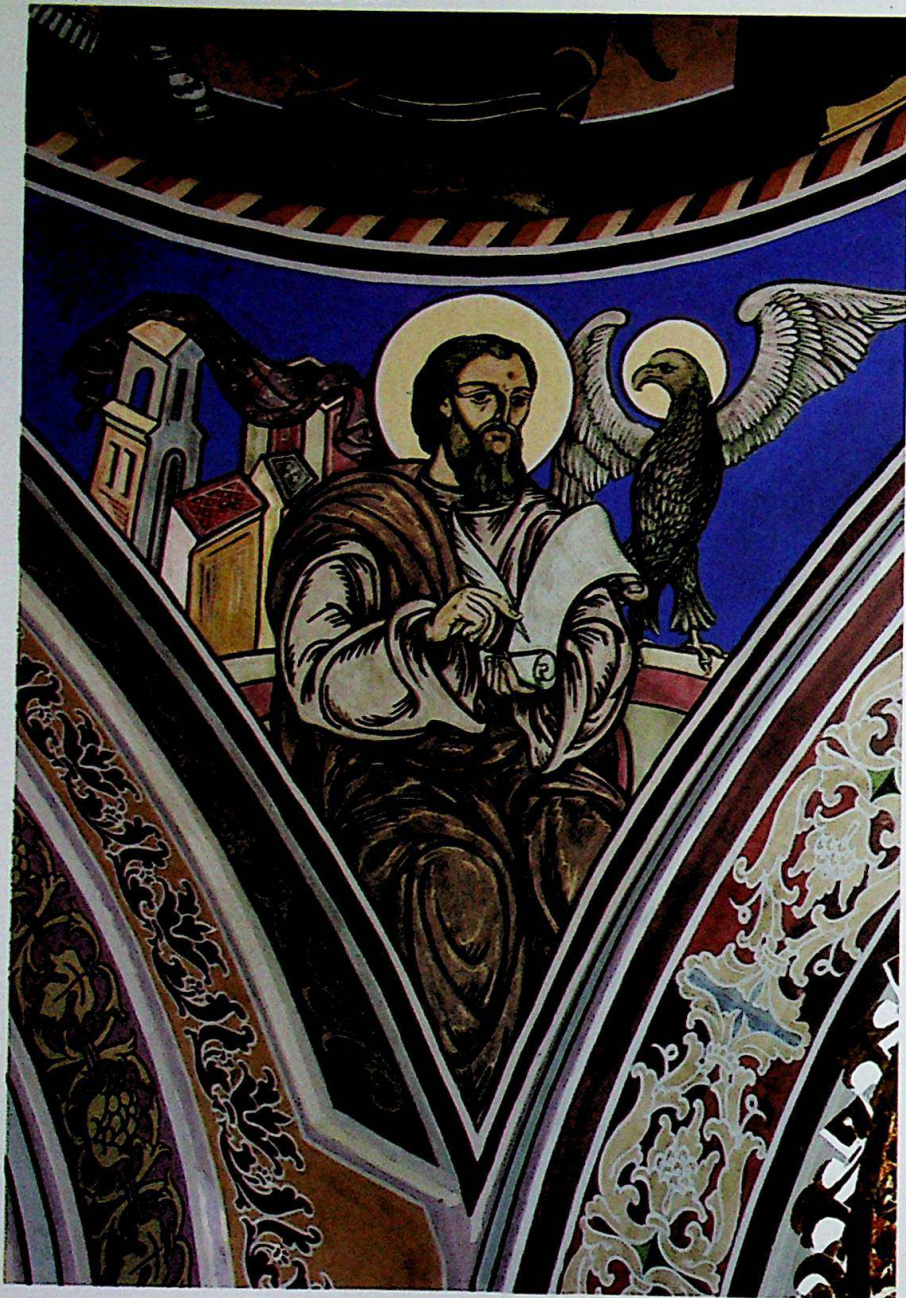

4. Iesus Hristos Pantocrator

În absida laterală de sud

5. Sfântul
Proroc
Ezechiil

6. Sfântul
Evangelist Ioan

Pe pandantiviul de sud-est

9. Sfântul Evanghelist
Matei

10. Sfântul
Proroc
Daniil

În absida laterală de nord

11. Sfântul
Proroc
Ilie

În conca absidei de sud

12. Nașterea Domnului

În conca absidei de nord

13. Învierea Domnului

collet 2004

14. Schimbarea
la față

15. Înălțarea Domnului
la Cer

Pe peretele de sud al naosului

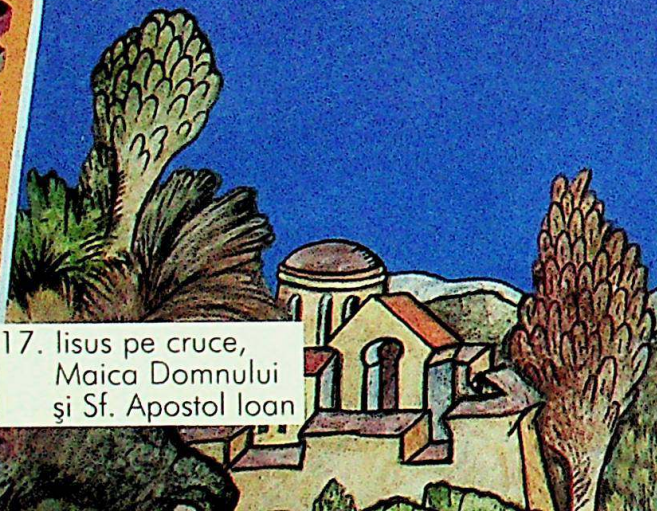
16. Botezul Domnului

Pe peretele de nord al naosului

17. Iisus pe cruce,
Maica Domnului
și Sf. Apostol Ioan

În pronaos, pe boltă

18. Pogorârea Duhului Sfânt

În cafas,
pe peretele
de vest

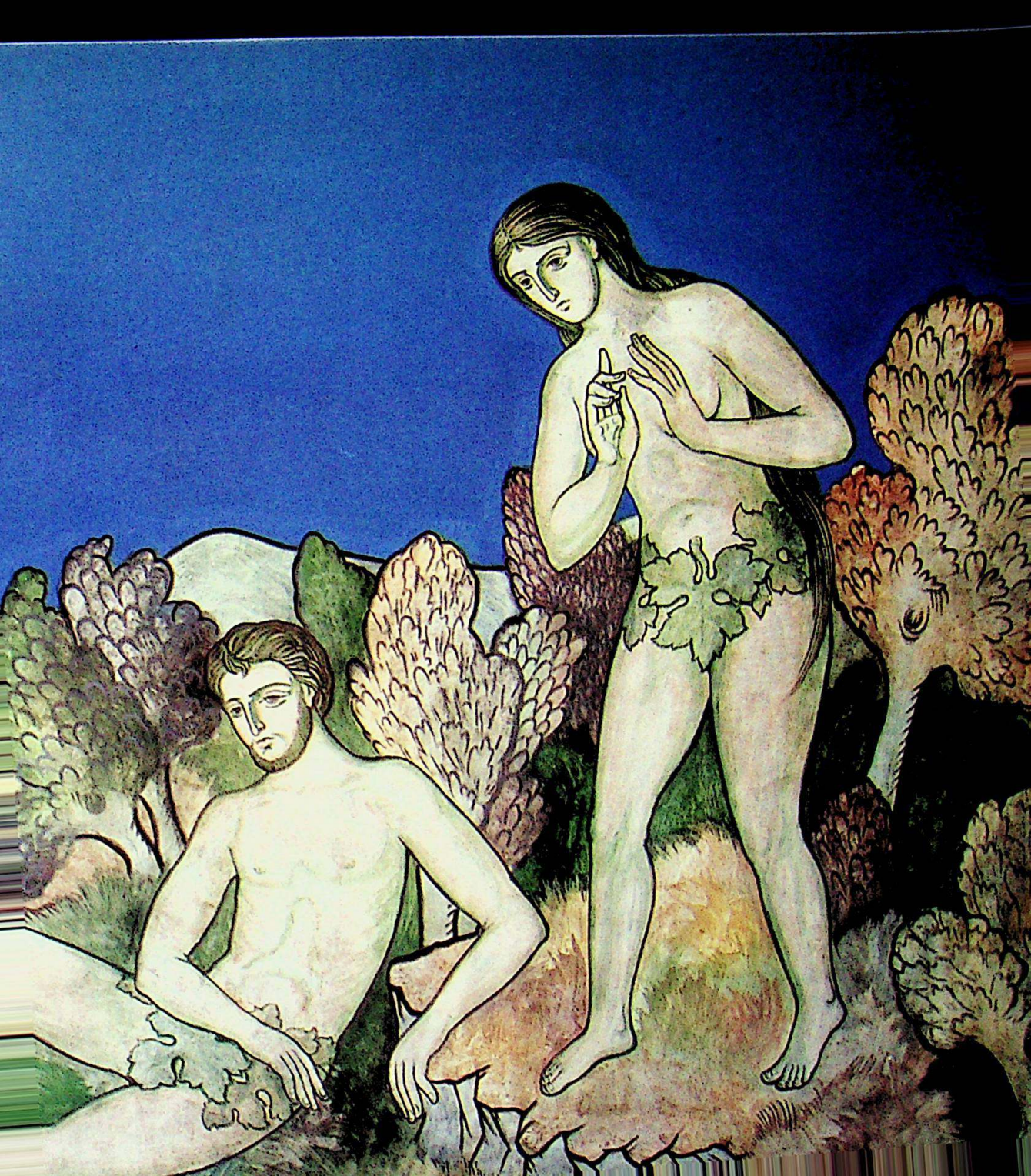

19. Înger

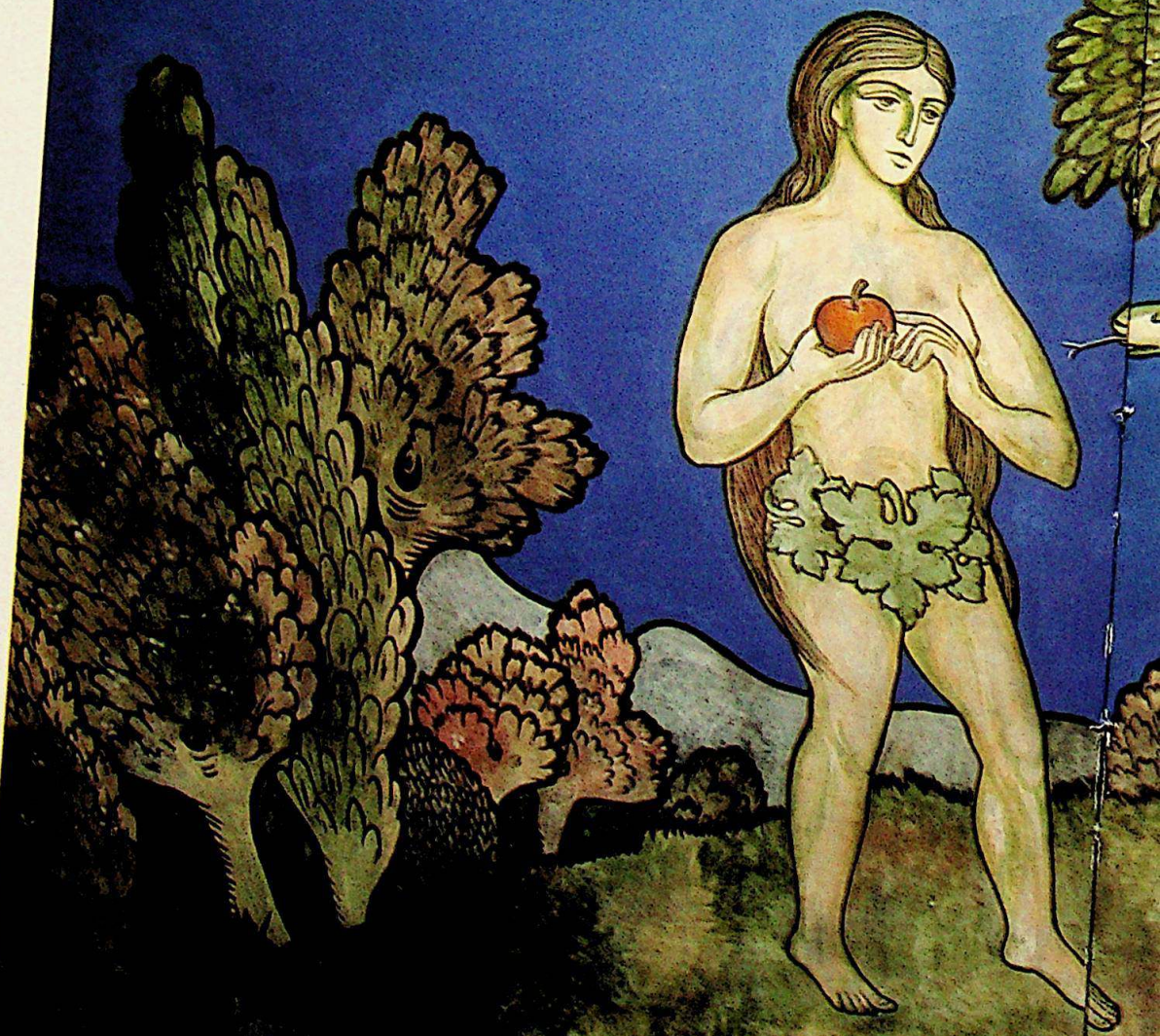
31

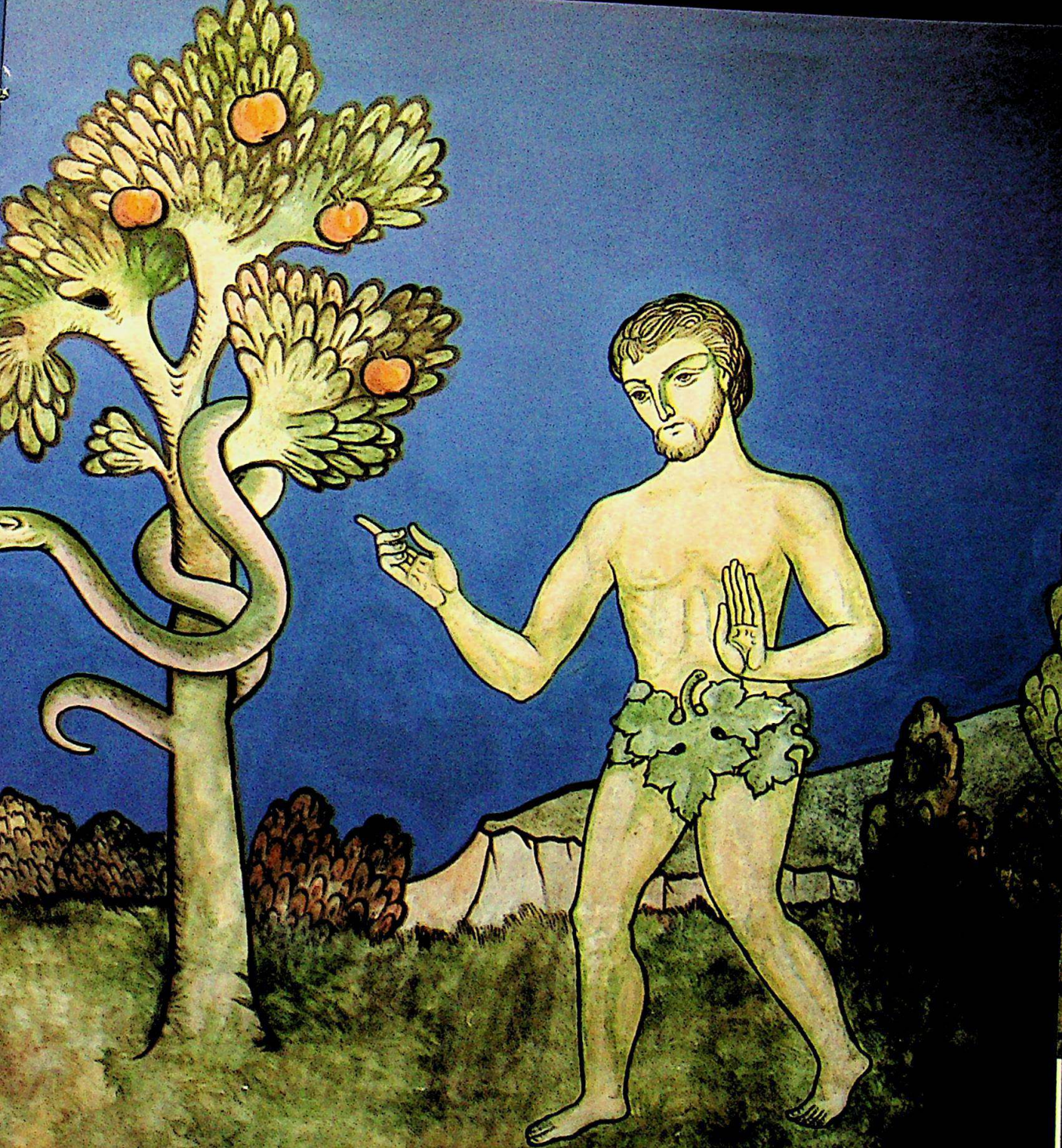

20. Crearea Evei

21. Ispitirea
Evei

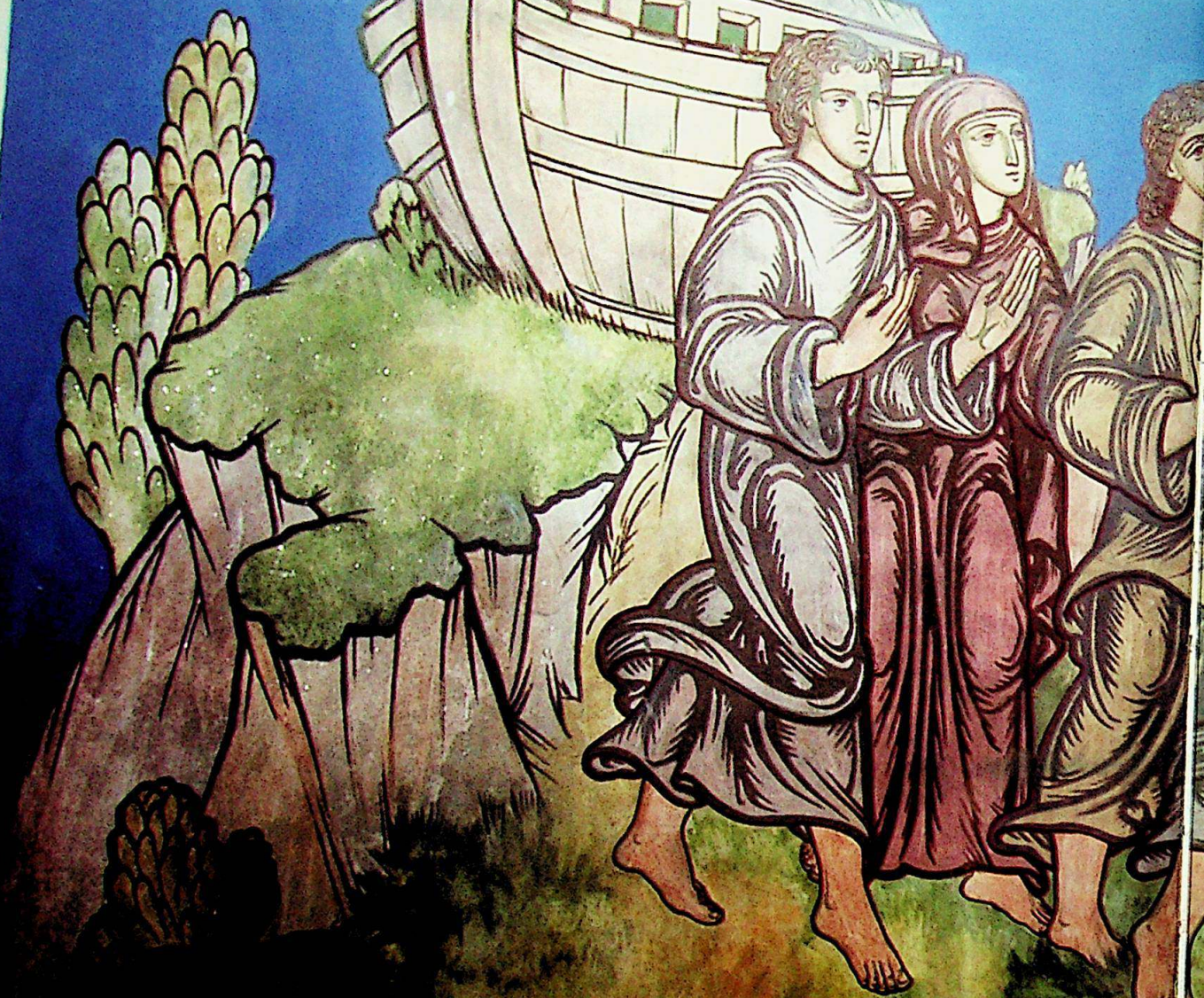
În pronaos, peretele de sud

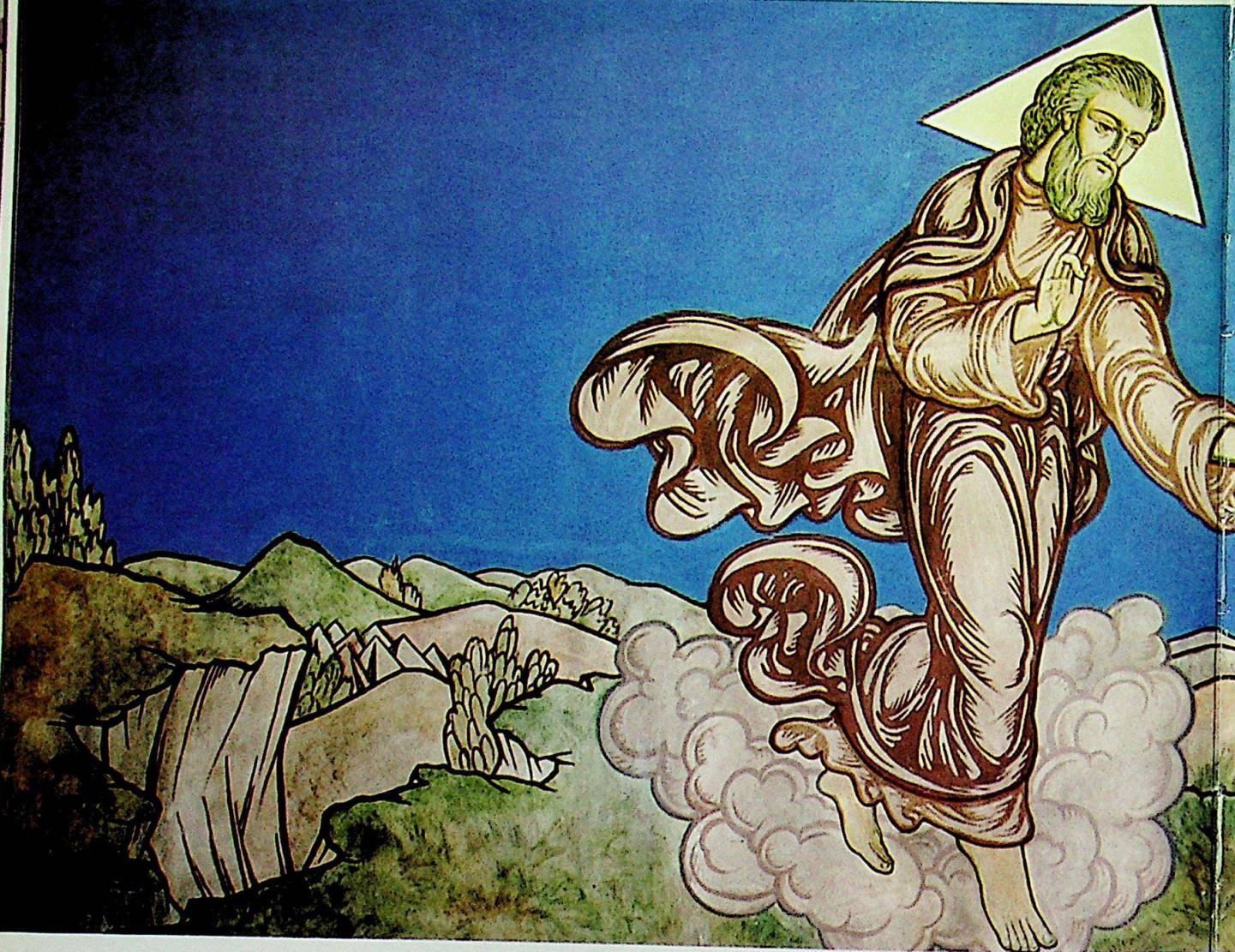
23. Cain l-a ucis pe fratele său Abel

În pronaos, peretele de vest

25. Moise primind Tablele Legii

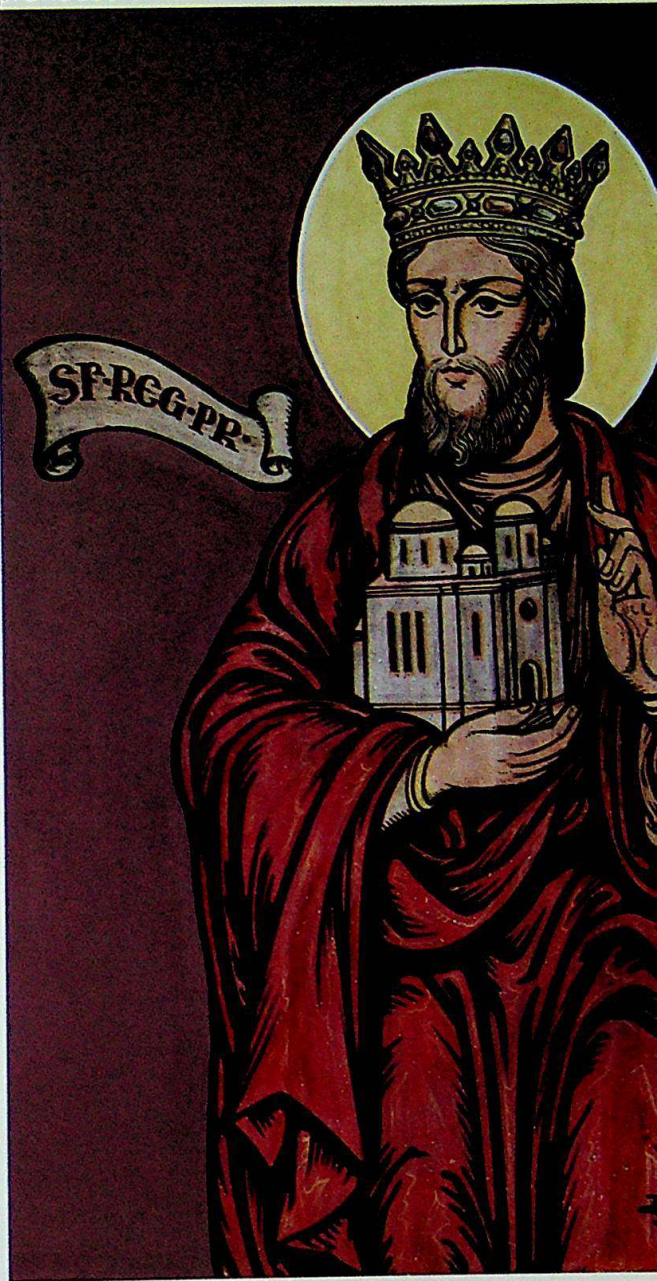

Pe peretele de est al pronaosului

26. Regele
și prorocul
David

Pe peretele de est al pronaosului

27. Regele
Solomon

28. Sfânta
Mucenică
Ecaterina

